

2020-01-30
Ju2020/00378/PO**Justitiedepartementet**

Polismyndigheten

Uppdrag till Polismyndigheten att vidta åtgärder rörande kompetensförsörjning och kompetensutveckling avseende bekämpning av it-relaterad brottslighet

Regeringens beslut

Regeringen ger Polismyndigheten i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för att säkerställa att rätt kompetens finns att tillgå i verksamheten för att bekämpa it-relaterad brottslighet. Polismyndigheten ska också genomföra kompetensutvecklingsinsatser för att möta det behov av kompetensförsörjning som identifierats.

Den långsiktiga planen för kompetensförsörjning och kompetensutveckling ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 oktober 2020. Myndigheten ska redovisa genomförda kompetensutvecklingsinsatser till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 december 2022.

Bakgrund

Regeringens inriktning i politiken för informationssamhället är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För att människor, företag och organisationer ska känna tillit till och förtroende för digitaliseringen krävs det säkra digitala system som värnar den personliga integriteten och respekterar rättigheter samt att identifierade sårbarheter hanteras.

Digitaliseringen och den ökande internetanvändningen har emellertid även fört med sig en tydlig it-relaterad brottsutveckling. Med it-relaterad brottslighet avses brottslighet där it är målet för brottet, där it har varit ett

medel för brottet och brott där it har en beröring med brottet genom att det har lämnat digitala spår.

I den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2018 uppger 5,1 procent av befolkningen (16–84 år) att de utsatts för försäljningsbedrägeri, 5,4 procent att de utsatts för kort- och kreditbedrägeri och 2,5 procent att de utsatts för nätkränkningar. I NTU uppger 28 procent av befolkningen också att de oroar sig för att utsättas för bedrägeri på internet och 22 procent att de avstått från aktiviteter på internet eller att lägga upp något på internet på grund av oro för att utsättas för trakasserier eller hot.

Kartläggningar visar att kränkningar inom vissa grupper ökar. Enligt Ungar och medier (Statens medieråd 2019) har 19 procent (13–16 år) varit med om att någon varit elak mot eller mobbat dem på internet eller via mobilen 2018, jämfört med 11 procent 2016. Unga med psykisk funktionsnedsättning är särskilt utsatta på internet, t.ex. har 37 procent (13–16 år) varit med om att någon bett om lättklädda bilder. Enligt Politikernas trygghetsundersökning (Brå 2019) utsattes var tredje förtroendevald för trakasserier, hot eller våld under 2018, vilket är en ökning jämfört med valåret 2014 och mellanvalsåret 2016. Även andra grupper som deltar i samhällsdebatten är särskilt utsatta.

Enligt den officiella kriminalstatistiken uppgick antalet anmälda bedrägeribrott år 2018 till ca 260 000, dvs. 17,4 procent av det totala antalet anmälda brott. Sett över en tioårsperiod har antalet anmälda dataintrång ökat från 1 493 till 8 827 anmälda brott mellan 2009 och 2018, vilket motsvarar en ökning med 491 procent.

Regeringen tar problemen med hat och hot, sexualbrott mot barn, bedrägerier och annan brottslighet på internet och i sociala medier på stort allvar och arbetar aktivt på flera sätt för att trycka tillbaka utvecklingen. Både myndigheter och internetaktörer gör insatser för att förebygga och bekämpa dessa brott, men eftersom problemen kvarstår måste det göras ännu mer för att vända utvecklingen. Arbetet med den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott ska fortsätta. I planen är ett strategiskt område att förstärka det förbyggande arbetet på nätet.

Den ökande digitaliseringen av samhället och den brottsutveckling den har fört med sig innebär vidare att det förekommer elektronisk eller digital bevisning i de flesta utredningar av brott. En utmaning är att elektroniskt

lagrad information till sin natur är flyktig och bevis kan ofta raderas eller ändras snabbt och på distans.

En annan utmaning är att det utvecklats allt fler enkla, billiga och användarvänliga krypteringstjänster som kan användas för brottsliga ändamål. Internet och elektroniska kommunikationer innebär dessutom en mer gränslös brottslighet och det finns därför behov av ett effektivt, gränsöverskridande brottsbekämpande samarbete.

I den Nationella strategin för informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213) är en av regeringens strategiska prioriteringar att öka möjligheterna att bekämpa it-relaterad brottslighet. I strategin beskriver regeringen de utmaningar brottsbekämpningen står inför när det gäller internet och elektroniska kommunikationer som en arena för brott och brottsverktyg. Regeringen anger i strategin att den ska verka för bl.a. att de brottsbekämpande myndigheterna ska säkerställa en adekvat organisation och tillräckliga resurser samt ett systematiskt arbete för att utveckla kompetens och arbetsmetoder för att bekämpa den it-relaterade brottsligheten.

Skälen för regeringens beslut

I regleringsbrevet för 2017 gav regeringen Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att säkerställa en tillräcklig kompetens och beredskap avseende it-relaterad brottslighet. Bakgrunden till uppdraget var bland annat Riksrevisionens och Brottsförebyggande rådets granskningar 2016 där det konstaterades att satsningar på kompetensutveckling hos de brottsbekämpande myndigheterna är nödvändiga.

Mot bakgrund av brottsutvecklingen bedömer regeringen att det finns ytterligare behov av en långsiktig och genomarbetad planering för att säkerställa förmågan att bekämpa it-relaterad brottslighet samt att tillvarata digital information och bevisning. En långsiktig, genomarbetad planering behöver innefatta insatser rörande såväl grundläggande färdigheter under polisutbildningen som specialisering för polisanställda. Vikten av att kunna använda det internationella samarbetets möjligheter behöver ingå i planeringen. Regeringen anser därför att ett uppdrag bör lämnas till Polismyndigheten om att vidta åtgärder rörande kompetensförsörjning och kompetensutveckling som gäller förmågan att hantera it-relaterad brottslighet.

Det är resurskrävande att ta fram, genomföra och vidmakthålla en adekvat utbildningsnivå när det gäller it-relaterad brottslighet. Polismyndigheten bör därför under uppdragets genomförande samverka med andra myndigheter, organisationer och lärosäten i såväl Sverige som i andra länder.

På regeringens vägnar

Mikael Damberg

Henrik Sjölinder

Kopia till

Justitiedepartementet/Å, KRIM, L4, SSK

Finansdepartementet/BA, SKA S3

Utbildningsdepartementet/GV

Infrastrukturdepartementet/D

Kulturdepartementet/MD

Arbetsmarknadsdepartementet/MRB

Ekobrottsmyndigheten

Säkerhetspolisen

Tullverket

Åklagarmyndigheten

